

POSTANOWIENIE

Dnia 31 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący)

SSN Adam Redzik (sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie z protestu wyborczego M. M.
przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
z udziałem Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej, Przewodniczącego
Okręgowej Komisji Wyborczej nr [...] w G., Okręgowej Komisji Wyborczej nr [...] w S. i Prokuratora Generalnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych 31 lipca 2020 r.,

**wydaje opinię, że zarzut protestu jest zasadny, ale
stwierdzone naruszenie nie miało wpływu na wynik wyborów.**

UZASADNIENIE

I.

M. M. (dalej: Wnosząca protest) 15 lipca 2020 r. wniosła protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: Prezydent RP), z powodu nieprawidłowości, które polegały na dopisaniu jej do spisu wyborców w W., a następnie bezpodstawnym wykreśleniu jej z tego spisu.

Wnosząca protest wskazała, że 7 lipca 2020 r., złożyła wniosek o dopisanie jej do spisu wyborców na terenie W. na II turę wyborów. 8 lipca otrzymała zawiadomienie, że zgodnie z wnioskiem została dopisana do tego spisu. 12 lipca

2020 r., tj. w dniu ponownego głosowania, udała się do lokalu wyborczego w W., w którym okazało się, że została wykreślona ze spisu wyborców. Z przekazanych jej informacji wynikało, że Urząd Miasta w G. nie wyraził zgody na dopisanie jej do spisu wyborców w W. i powinna głosować w G.. Następnie okazało się, że Wnosząca protest została wykreślona również ze spisu wyborców w G.– z powodu dopisania jej do spisu wyborców w W..

Wnosząca protest oświadczyła, że w I turze wyborów głosowała w komisji właściwej dla jej miejsca zamieszkania w G., a przed II turą nie składała wniosku o możliwość głosowania korespondencyjnego ani o wydanie zaświadczenia o prawie do głosowania.

Zdaniem Wnoszącej protest, opisane naruszenie miało wpływ na wynik wyborów, gdyż doprowadziło do braku możliwości skorzystania przez nią z gwarantowanego w art. 62 ust. 1 Konstytucji RP czynnego prawa wyborczego. Wniosła więc o stwierdzenie przez Sąd Najwyższy nieważności wyboru Prezydenta RP.

II.

II.1. Państwowa Komisja Wyborcza (dalej: PKW) stwierdziła, że odniesienie się do zarzutów sformułowanych w proteście wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego i ustalenia na jego podstawie stanu faktycznego, do czego Komisja nie jest uprawniona. Jeśli jednak rzeczywiście wystąpiła opisana sytuacja, to doszło do naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego, nie mającego wpływu na wynik wyborów.

II.2. Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej nr (...) w G. wniósł o uznanie protestu za bezzasadny. Poinformował, że procedura dopisania do spisu wyborców po stronie Urzędu Miejskiego w G. została zastosowana prawidłowo. Co więcej, zgodnie z przesłaną informacją z Urzędu Miejskiego w W., Wnosząca protest otrzymała zawiadomienie o dopisaniu do spisu wyborców w gminie W..

II.3. Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej nr (...) w S. podał, że z zebranych wyjaśnień wynika, że Wnosząca protest została dopisana do spisu wyborców w W., a później z tego spisu błędnie skreślona. Wobec skreślenia jej

również ze spisu wyborców w miejscu zamieszkania, tj. G., została pozbawiona możliwości skorzystania z czynnego prawa wyborczego w ponownym głosowaniu.

II.4. Prokurator Generalny wniósł o pozostawienie protestu bez dalszego biegu, jako niespełniającego wymogów ustawowych, z uwagi na niewykazanie przy pomocy przedstawionych dowodów, że Wnosząca protest została bezpodstawnie wykreślona ze spisu wyborów i tym samym pozbawiona możliwości głosowania.

III.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W świetle art. 129 ust. 2 Konstytucji RP, wyborcy przysługuje prawo wniesienia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta RP na zasadach określonych w ustawie. W przypadku wyborów, których dotyczy protest, jest to ustawa z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego (Dz.U. 2020, poz. 979; dalej: u.wyb.2020). Ustawa ta określa zasady i tryb organizacji wyborów Prezydenta RP zarządzonych w czerwcu 2020 r., w związku z ogłoszonym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stanem epidemii. W zakresie nieuregulowanym w tej ustawie, zgodnie z art. 1 ust. 2 u.wyb.2020, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu wyborczego (dalej: k.wyb.).

Zgodnie z art. 15 ust. 2 u.wyb.2020, protest przeciwko wyborowi Prezydenta RP wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 3 dni od dnia podania wyniku wyborów do publicznej wiadomości przez PKW.

Według art. 82 § 1 k.wyb., protest przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub z powodu naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów. Postępowanie z protestu wyborczego ma więc na celu zapewnienie wyborcom ochrony prawnej przed przestępstwami i deliktami wyborczymi, które utrudniają lub uniemożliwiają im

korzystanie z praw wyborczych w nieskrępowany i efektywny sposób (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 listopada 2019 r., I NSW 301/19).

Z kolei art. 323 k.wyb. stanowi, że w wyniku merytorycznego rozpoznania protestu Sąd Najwyższy wydaje opinię zawierającą ustalenia co do zasadności zarzutów protestu, a w razie potwierdzenia zasadności zarzutów – ocenę, czy przestępstwo przeciwko wyborom lub naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego miało wpływ na wynik wyborów.

Zgodnie z art. 26 § 1 i 2 k.wyb., osoby, którym przysługuje prawo wybierania, wpisuje się do spisu wyborców, przy czym wyborca może być wpisany tylko do jednego spisu wyborców. Na podstawie art. 28 § 1 k.wyb., wyborca, na jego pisemny wniosek wniesiony do urzędu gminy najpóźniej w 5. dniu przed dniem wyborów, jest dopisywany do spisu wyborców w wybranym przez siebie obwodzie głosowania na obszarze gminy właściwej ze względu na miejsce jego stałego zamieszkania albo w której czasowo przebywa. Według § 13 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie spisu wyborców (Dz.U. 2015, poz. 5 ze zm.), ze spisu wyborców skreśla się m.in. osoby: skreślone z rejestru wyborców; wobec których wójt wydał decyzję, albo właściwy sąd rejonowy – postanowienie, o skreśleniu ze spisu wyborców w wyniku reklamacji; umieszczone w spisie wyborców w wyniku oczywistej omyłki; niemające prawa wybierania w rozumieniu art. 10 § 2 k.wyb.; w odniesieniu do których otrzymano urzędowe zawiadomienie o wpisaniu do rejestru wyborców lub o wpisaniu do spisu wyborców w innym obwodzie głosowania (zob. art. 31 k.wyb.); wpisane do spisu wyborców w innym obwodzie głosowania na obszarze gminy; którym wydano zaświadczenie o prawie do głosowania, o którym mowa w art. 32 § 1 k.wyb.

W świetle powyższego, wobec braku podstaw do wykreślenia Wnoszącej protest ze spisu wyborców, Sąd Najwyższy stwierdza, że zarzut protestu jest zasadny. Naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego nie miało jednak wpływu na wynik wyborów, gdyż dotyczyło sytuacji jednostkowej, a w postępowaniu z protestu wyborczego Sąd Najwyższy ocenia wpływ konkretnego naruszenia na ogólny wynik wyborów. Oczywiście, stwierdzone naruszenie najczęściej ma wpływ na liczbowy wynik głosowania i – w przypadku wyborów Prezydenta RP – wpływa na to, jak dokładnie rozłożyły się głosy w danym obwodzie a tym samym i całościowo,

ale najczęściej nie wpływa to na ogólny wynik wyborów. Ustawodawca wskazał, że Sąd Najwyższy w postępowaniu zainicjowanym protestem wyborczym w swojej opinii o zasadności zarzutów protestu powinien wskazać, czy stwierdzone naruszenie przepisów miało wpływ na wynik wyborów (art. 323 § 2 k.wyb.), co należy rozumieć jako wynik końcowy wyborów. Ocenę wpływu na wynik wyborów i wybór konkretnego kandydata wszystkich stwierdzonych przez Sąd Najwyższy w postępowaniu z protestów wyborczych naruszeń przepisów Kodeksu wyborczego oraz przestępstw przeciwko wyborom przeprowadza Sąd Najwyższy w postępowaniu w sprawie ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, prowadzonym na podstawie art. 129 ust. 1 Konstytucji RP.

Z przedstawionych wyżej względów, na podstawie art. 323 § 1 i 2 k.wyb. w zw. z art. 1 ust. 2 u.wyb.2020 oraz w zw. z art. 321 § 3 i art. 82 § 1 k.wyb., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.